

strijd, en men kan na elke fase van het spel in feite de score opschrijven. Maar over winnen of verliezen, over sterk en zwak gaat het bij Van Kerkhove niet. Immers, hij verwaarloost heel bewust de sociale structuur. Hij ontzegt aan Freule Julie de autoriteit die ze bekleedt dank zij haar maatschappelijke positie. Zij komt de kamer binnengevlogen als een onhandig, gewond vogeltje: met deze figuur gaat men geen gevecht aan.

Deze accenten uit de interpretatie kan men nog zien als een bewuste daad (men kan het b.v. ook zien als een gebrek aan sociale kennis bij zowel de regisseur als bij de acteurs: zou Olyslagers ooit ergens kans maken op een baan, als hij zo een incompetent kelner is?). Maar het komt wel erg vreemd over dat van de seksuele spanning niets terecht komt. Dit is, heel wonderlijk, *Freule Julie* zonder sensuele fantasie. De enige keer dat de vertoning totaal ongeloofwaardig is, is wanneer de acteurs na het eerste bedrijf weer verschijnen, en beweren met elkaar naar bed te zijn gegaan. Ook hier is een hele syntaxis van aantrekking, verleiding, uitdaging verloren gegaan. Strindberg wil, onder meer, bewijzen dat achter het sociale masker van de Freule niets anders dan een bronstig wijfjesdier schuilgaat, wat Freule Julie het recht ontzegt om zich te beschouwen als behorende tot een categorie van hogere mensen. Maar bij Van Kerkhove is deze constatacie niet het resultaat van een ontmaskering: reeds van bij het begin is verleiden omgedraaid tot de vulgairste vorm van provoceren: het ondergoed van Julie is dat van een hoer, punt. Dit zou men kunnen beschrijven als weinig subtiel, maar het is natuurlijk veel meer een uiting van overcompensatie voor een afwezigheid.

Het wijst erop dat tussen regisseur en schrijver een gespannen verhouding bestaat. Het is alsof naargelang Van Kerkhove langer met de tekst bezig was, die langzamerhand zijn kwaliteit verloor. De opvoering is dan geworden tot een kritiek op de tekst. Dit blijkt het duidelijkst op het ogenblik dat Strindberg tot een psychologische verklaring van het gedrag van Julie overgaat. Van Kerkhove vindt dit te flauw, hij laat zijn actrice uit de rol stappen en de lange monoloog van het blad aflezen. Strindberg, jongen, jij krijgt slechte punten.

Het gevolg hiervan is dat de aandacht volledig valt op de wereld van de regisseur. Ik blijf me afvragen waarom het nodig is om al zijn energie, al zijn zorg te besteden aan een tekst waarvan men achteraf bekent dat hij onnozel is. Welke perverse, vrij nutteloze verhouding heeft zo een jonge regisseur met het begrip Cultuur, met de overgeleverde Canon? Als ik een tekst niet goed vindt, dan laat ik hem links liggen. Van Kerkhove moet nu dringend een tekst vinden waar hij van houdt: daar

is pas echt vruchtbaar werk te leveren.

Twee opmerkingen: ik vind het boeiende aan het theatermaken van Van Kerkhove dat mijn kritische verhouding tot zijn werk spruit uit een theaterervaring die toch positief is. Het is een weerbaarheid die een andere weerbaarheid erkent. Mensen worden door Van Kerkhove op de scène gezet als onhandige, zielige pummels. Het publiek kan niet anders dan van de hoogte op hen neerkijken en hen uitlachen (men heeft veel plezier tijdens de opvoering). Ik vind dat niet de meest wenselijke verhouding tot het personage op de scène en tot de mensen in de wereld. Als ik Frie Couwberghs na afloop in het foyer zie, is ze, tot mijn verbazing, een charmante jonge vrouw. De jonge theatermakers moeten zich hierbij eens afvragen wat ze hun acteurs allemaal weigeren, en of er daarbij niet iets fundamenteel menselijks onachtzaam op de vuilhoop wordt gegooid. Hoeveel inzicht is er hier, en hoeveel gedachtenloze blindheid?

Johan Thielemans

FREULE JULIE

auteur: Strindberg; regie, decor, kostuums: Mark Van Kerkhove; vertaling: R. Ter Laan; spelers: Frie Couwberghs, Mark Olyslagers, Marijke Pinoy; productie: Mark Van Kerkhove.

Etcetera ontving

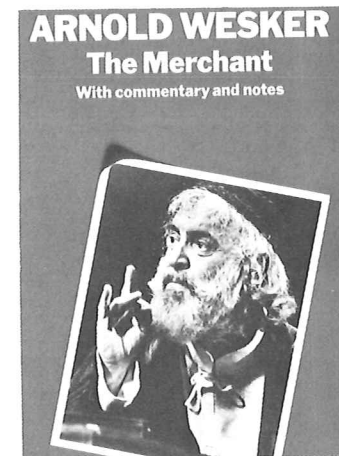
Theater 1967-1982
 Manfred Linke

Is een uitgave van het ITI-BRD (tweetalig Duits-Engels); het bevat overzichtsartikelen over het theater, kindtheater, dans-theater en muziektheater in de betrokken periode en veel fotomateriaal. Prof. A. Everding, voorzitter van het ITI, in het voorwoord: "Met dit boek proberen we onze buitenlandse collega's te informeren over alle aspecten van ons theater tussen 1967 en 1982. We zijn ons bewust van de moeilijkheden hierbij. Geen beschrijving, hoe ge-

voelig ook, geen fotoverslag, hoe minutieus ook, kan de ervaring van een voorstelling vervangen. Evenmin kan deze verzameling artikelen en bescheiden fotoselectie de 30.000 producties documenteren die in deze periode in West-Duitsland gespeeld zijn. Maar, ze kunnen een overzicht bieden, een context voor de indrukken die onze buitenlandse collega's bij bezoeken aan West-Duitsland of gastproducties van onze theaters opgedaan hebben. Op het verslag van het artistieke gebeuren volgt de beschrijving van de organisatorische, economische, financiële en sociale voorwaarden van onze theatercultuur en haar historische ontwikkeling." ITI Zentrum Bundesrepublik Deutschland, Berlin 1983, 352 p., 317 ill.

Arnold Wesker: *The Merchant*
 Glanda Leeming

Dit stuk is uitgegeven in de reeks Methuen Student Editions. Naast de zorgvuldig geannoteerde tekst biedt deze uitgave ook een bio- en bibliografie, historische commentaar, een vergelijking tussen *The Merchant* en *The Merchant of Venice*, aantekeningen bij karakters, thematiek, taal en stijl en foto's van voorstellingen. Methuen, London 1983, 91 p., 12 ill., £ 1.75.

26 acteursportretten door Edwin Brys

Deze tentoonstelling is nog te zien van 2 tot 31 december 1983:
 Warande Turnhout
 van 4 tot 31 januari 1984:
 Ter Dilft Bornem
 van 2 tot 29 februari 1984:
 Cultureel Centrum Strombeek-Bever
 van 2 tot 31 maart 1984:
 Cultureel Centrum Luchtbal Antwerpen
 van 4 tot 30 april 1984:
 Cultureel Centrum Berchem

Scholen in Toneel

Goed nieuws voor leraren die 'iets' met toneel in de klas willen doen. De Taakgroep Theaterwetenschap van de Groningse unief pakt in de loop van dit schooljaar uit met vijf lesbrieven, boekjes van zo'n 80 bladzijden, die materiaal bieden voor leraren die met toneel en dramatische expressie aan de slag gaan. Het plan om de vijf lesbrieven, *Scholen in Toneel. Een brug tussen wetenschap en onderwijs*, uit te geven, ontstond na een enquête bij leraren in het noorden van Nederland. Die leraren verwoordden hun onwetendheid omtrent het hedendaags toneel en hun behoefte aan scholing. *Scholen in Toneel* wil schriftelijk op die behoefte ingaan.

De boekjes bestaan uit twee delen. De eerste rubriek heet 'toneelwijs(heden)' en drie verschillende items komen daarin aan bod. In elke aflevering zal onder de titel 'Teater op weg naar morgen' een aspect van het moderne toneel na '45 onderzocht worden in zijn artistieke en maatschappelijke componenten. In het net verschenen eerste nummer staat Jan Fabre centraal. In een tweede item worden vragen van lezers beantwoord. (Nog afwezig in het eerste nummer dus) en de medewerkers schrijven in 'uit mijn toneelbibliotheek' iets over heel persoonlijke voorkeuren.

Het tweede deel van *Scholen in Toneel* stelt een tekst centraal. Van die toneeltekst worden opvoeringen besproken, en ideeën aangereikt voor klasbehandeling. In het eerste nummer komt zo *Picknick op het slagveld* van Arrabal onder de loupe. In de volgende nummers van dit tijdschrift-van-vijf-afleveringen staan Hamlet, Antigone, 'Don Gil met de groene broek' (Tirso de Molina) en Andorra (Frisch) centraal.

Dit initiatief is uniek. En groepen als de Vereniging voor Onderwijs in het Nederlands (V.O.N.) zouden erop moeten springen. Dit gezegd zijnde kan ik niet nalaten ook de zwakheden aan te duiden. Het (eerste) boekje vindt niet echt goed een evenwicht tussen theaterwetenschap en popularisering, noch tussen toneel en dramatische expressie. Bovendien is de vormgeving en het taalgebruik banaal, droog en, ja inderdaad, schools.

Paul De Bruyne

5 nummers
 22,5 fl.
 giro 826171
 v/d Faculteit Letteren
 Kostenplaatsnummer 400900
Inlichtingen
 Taakgroep Theaterwetenschap
 R.U. Groningen
 Oude Boteringestraat 52
 9712 GL Groningen